

گزارش رصد فرهنگی (۵۲)

پادکست و تغییرات فرهنگی در ایران و جهان

گزارش «پادکست و تغییرات فرهنگی در ایران و جهان» مهر ۱۴۰۲ منتشر شده است.

کمتر از دو دهه از ظهور و گسترش پادکست‌ها می‌گذرد؛ اما در همین زمان هم به سبب ویژگی‌های متمایز و کاربردی‌شان، جایگاه خود را در زندگی اجتماعی افراد پیدا کرده‌اند و با انواع و محتوای متنوع، مخاطبان در طیف‌های گوناگون و بازار مالی در حال رشد، روند صعودی را چه در فرم و تعداد و چه در محتوا، نشان می‌دهند.

در این گزارش فرهنگی با بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در کشورهای مختلف و ایران و نیز بررسی آمارهای مربوط به پادکست‌ها، مخاطبان و تحولات این حوزه، تلاش می‌کنیم ابتدا تعریفی از پادکست و مختصری از تاریخچه آن ارائه دهیم، سپس با مرور مختصری بر تحولات پادکست‌ها، به ویژگی‌های تمایزدهنده آن اشاره می‌کنیم تا بخشی از علل اهمیت پادکست‌ها را نشان دهیم. این پدیده در بسیاری از کشورهای دنیا شناخته شده است و مخاطبانی از گروه‌های سنی، جنسیتی و طبقاتی مختلف دارد که متناسب با شرایط زندگی خود، پادکست‌ها را بخشی از زندگی روزمره خود کرده‌اند. با توجه به نقش پررنگ آمار و ارقام در درک و تحلیل پدیده‌ها، در بخش بعدی این گزارش بر آمار و ارقام موجود درباره گسترش پادکست‌ها، تنوع آن‌ها، سلیقه مخاطبان و پایگاه اجتماعی‌شان تمرکز خواهیم کرد تا نگاه نسبتاً جامعی از تحولات این بستر روبه‌رشد در جهان به دست آوریم. رویدادهای جشنواره‌ها و کنفرانس‌ها از عواملی هستند که منجر به آگاهی‌رسانی و رشد و توسعه پادکست‌ها می‌شوند و متخصصان از حوزه‌های مختلف رسانه، هنر، بازاریابی و... را گرد هم می‌آورند و علاوه بر رقابت‌هایی که در این زمینه برگزار می‌شود، محتوای تازه‌تر و باکیفیت‌بهتری را ایجاد می‌کنند. بخشی از این گزارش به معرفی این رویدادها اختصاص دارد.

در بخش بعدی، نگاه دقیق‌تری به جایگاه این رسانه در ایران انداخته‌ایم. علی‌رغم نوپا بودن این ابزار ارتباطی و محدودیت کارهای آماری در ایران برای شناخت سازندگان و شنوندگان، پژوهش‌هایی در این زمینه صورت گرفته است که غالباً مرتبط با امر آموزشی و درآمدزایی پادکست است. پس از مرور این پژوهش‌ها، بررسی دقیق‌تری در جنبه‌های اجتماعی پادکست‌ها خواهیم داشت و تأثیرات آن‌ها را در جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی، از جمله: زمینه‌های زیست‌محیطی، نابرابری‌های اجتماعی، حوزه سیاست، آموزش و اقتصادی مرور خواهیم کرد.

در پایان، پس از نگاه کوتاهی به آینده احتمالی پادکست‌ها، جمع‌بندی‌ای از گزارش، پیرامون جایگاه و اهمیت پادکست‌ها در ایران و جهان ارائه خواهیم داد. شاید این گزارش، با جمع‌آوری و ارائه داده‌های موجود، قدم کوچکی برای غنای ادبیات پژوهشی در حوزه پادکست‌ها در ایران باشد و مسیر پژوهش‌های کمی و کیفی بیشتری را هموار کند.